

СТАНОВИЩЕ

**ЗА ДИСЕРТАЦИЯ
ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА НАУЧНАТА СТЕПЕН
ДОКТОР НА НАУКИТЕ
В ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ 1.2. ПЕДАГОГИКА
(Предучилищна педагогика)
НА ТЕМА:**

**“КОНСТРУКТИВНИ ТЕХНОЛОГИИ ЗА ИНОВАТИВНО ПРИОБЩАВАЩО
ПЕДАГОГИЧЕСКО ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ“,
РАЗРАБОТЕНА ОТ ПРОФ. Д-Р МАРИЯ БАЕВА**

Рецензията на дисертационен труд е разработен в обем от 250 страници основен текст, 5 страници литературна справка със 158 литературни и интернет източници. В рамките на този обем проф. д-р Мария Баева е успяла убедително да представи, интерпретира и обоснове своя гледна точка и идеите си по един съществен за нашето време проблем - приобщаващото педагогическо взаимодействие.

Изследваният проблем провокира изследователски, научно-професионални, практическо-приложни въпроси. Социално значим е, защото е свързан с приобщаващото образование, като относително нов етап в държавната политика за интегриране на деца с различни потребности и проблеми в групата/класа.

Замисълът на изследването е логически обоснован: направеното в полза на приобщаващото образование в условията на подкрепяща материална среда, минава първо през установяване на проблемите и потребностите на децата.

С изследването си проф. Баева извежда, формулира и обосновава един нерешен у нас проблем, свързан с възрастовите, психофизиологически особености на интелектуалното и социалното развитие на децата, обследва ги с цел уточняване на актуалното състояние на интелектуалните способности на децата в началото на учебната година. Следва планиране на педагогическия процес, адекватен на логиката на развитие на всяко поверено му дете

(приравняваща диференциация). В заключителната фаза педагогът организира развиващ педагогически процес чрез регулиране и своевременна корекция на педагогическото взаимодействие. Определя съдържание, методи и способности, които ще бъдат използвани в работата с децата.

Предложената педагогическа технология предполага постигане на необходимия (или предварително заложен) резултат, който се характеризира с вероятностен или прогнозируем характер.

М. Баева е проучила голям брой литературни източници и по този начин е постигнала добра степен на систематизация на основни научни постановки и надеждна основа за съдържателно изследване на същността на изследвания проблем. Актуалният анализ и оценката на литературните източници принципно са ориентирани към открояване на нерешените, или недостатъчно добре изяснените, както и на дискуссионните въпроси, свързани с проблема и служат като база за уточняване на авторската програма на изследването.

В теоретичната постановка за проблема (глава I, Конструктивните технологии в познанието на детето и гл. II, Социализиращи функции на конструирането) обстоятелствено се изясняват понятия и категории, чиято функция е да се създаде основата за настоящото изследване. Една част от тях е свързана с проблемите и различните аспекти на педагогически технологии с използване на конструктивни материали като: подход, процес и среда за учене, а друга част е посветена на социализацията и педагогическото общуване с децата от предучилищна възраст. Трудът е построен в две логически свързани структурни части:

1. Теоретична база за изясняване на основните проблеми и авторски становища.
2. Практически решения на основата на емпирични изследвания – конструиране на модел за приобщаващо образование, педагогическа технология за проектиране за познавателно и

социално развитие (грамотност, компетентност, култура) в среда на интегрирано/включващо образование, образователен модел за училищна готовност на деца в подготвителна група/клас (със специален фокус на деца със СОП, СОТ и социално занемарени).

Като цялостен резултат дисертационното изследване е очертало значими постижения както по отношение на теорията на изследваното явление, така и в практико-приложен план в ясен познавателен контекст за работата с деца, които са във включващи групи/класове.

С приносно значение е направеното мащабно изследване на състоянието, възможностите и проблемите на приобщаващото образование в условията на масовата практика в България.

От голямо значение с приносен характер е обработката и анализът на подготовката на учителите в изследваните групи за справяне в субектно-проблемното пространство на интегрираната група/клас, както и провеждането на констатиращ и формиращ експеримент с децата, обхванати в корекционната работа.

С приносен характер е опитът на проф. Баева за конструиране на Модел за приобщаващо образование. С голямо приносно значение също е предложеният авторски вариант на Примерен модел за структуриране на екипи за личностна подкрепа в образователната институция (ДГ).

Дисертацията се отличава със собствен стил в научното изследване на актуални за съвременното образование кръг от въпроси. Отчита се сложността, многофакторността на изследваните процеси и явления.

Теоретичните обобщения не са самоцелни. Те се използват като основа за формулирането на определени тенденции, прогнози, перспективи, както и за предлагането на конкретни практически приложни решения. Това всъщност е и действителната роля и значение на научните изследвания – да променят действителността, да служат за ориентир в реалните процеси на развитие и

усъвършенстване. В този смисъл конструирането на *Модел за приобщаващо образование, считам за основен идеен и логически център в труда.*

Данни за процедурата:

- Предложеният за защита дисертационен труд за присъждане на научната степен „доктор на науките“ не повтаря темата и съдържанието на представения за придобиване на образователна и научна степен "доктор".

- Приносите са коректно изведени.

- Авторефератът в обобщен вид представя съдържанието на дисертационния труд.

- Публикациите са свързани с темата на дисертационния труд и имат принос за популяризиране на идеите.

- Забелязаните цитирания потвърждават значимостта на проблематиката.

Заключение: Представено е едно цялостно изследване с високи цели, решението на които в своята цялост подкрепят тезите на автора. Направени са приноси в изграждането на система за успешно приобщаване на деца и ученици в подходяща среда за конструиране и са създадени и проверени предпоставки за по-точно диагностициране на проблемите и потребностите за приобщаване.

Изследването е смело и интересно, отличава се с обстоятелственост и убедителност на изложението, богат научен апарат, важни научни изводи за съвременната теория и практика, много от които са пряко ориентирани към връзката „приобщаващо образование – конструктивна игра“.

Въз основа на всичко казано до тук смятам, че докторската дисертация на проф. д-р Мария Баева дава основания за придобиване на научната степен „доктор на науките“.

12.02.2019 г.

гр. София

Подпис:

доц. д-р Николай Цанев